

HILD JÓZSEF ÁLTALÁNOS ISKOLA

1051 Budapest, Nádor utca12.

OM: 034886

HELYI TANTERV

Etika

ALSÓ TAGOZAT

1-4. évfolyam

ETIKA 1-4. évfolyam

Az alsó tagozat első két évfolyamán az etika tantárgy elsődleges feladata az öntudatos erkölcsietikai gondolkodás kialakítása, a tanuló önmagáról és közvetlen környezetéről szerzett ismereteinek tudatossá tétele, a legalapvetőbb szocio-emocionális eszköztárának létrehozása és a szokásszerű viselkedések belsővé válása. Figyelembe kell vennünk, hogy a korai iskoláskorban elcsitulnak a viharos ösztöntendenciák, és a tanuló érzelemlágában is törekszik a felnőtt világ elvárásainak megfelelni. A család, mint az érzelmek legfontosabb biztosítója, továbbra is döntő jelentőségű a számára, de már képes elfogadni a pedagógusok és a kortársak érzelmi megnyilvánulásait. Fontos szempont a tanító nyitott, válaszkész, az őszinte véleménynyilvánítást folyamatosan fenntartó, támogató és tiszteletben tartó pedagógiai attitűdje a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével. A tanórákon a korosztály képességeihez alkalmazkodva nagyobb súllyal jelennek meg a rajzos, kreatív, mozgásos, dramatikus játékok, helyzetgyakorlatok.

Az 1–2. évfolyamon az etika tantárgy alapóraszám: 68 óra.

Mivel a kapcsolódó kerettantervben a tematikai egységek órakerete 1-2. osztályra együttesen van megadva, ezért annak osztályonként bontását a helyi tantervben a következőkben jelöltük meg:

A témakörök és tevékenységek áttekintő táblázata

„A 2020-as NAT-hoz illeszkedő kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára” alapján

Témakör neve	kerettanterv javasolt óraszám	helyi óraszám	
		1. évfolyam	2. évfolyam
	1-2. évfolyam együtt		
Éntudat – Önismeret	10 óra	7 óra	3 óra
Család – Helyem a családban	12 óra	8 óra	4 óra
Helyem az osztály közösségében	12 óra	6 óra	6 óra
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	10 óra	3 óra	7 óra
A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	12 óra	6 óra	6 óra
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	12 óra	4 óra	8 óra
szabadon felhasználható órakeret		2 óra	2 óra
Összes óraszám:	68 óra	36 óra	36 óra

1. osztály

Témakör: *Éntudat – Önismeret*

Órakeret: 7 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>Önismeret</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját jellemzők • Külső és belső tulajdonságok azonosítása • Saját környezet bemutatása • Saját szokások azonosítása <p>– Érzelmek megismerése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját alapérzelmek felismerése, szóbeli megfogalmazása • Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően • Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése • Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása <p>– Fejlődés</p> <ul style="list-style-type: none"> • A változások felismerése • A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása • A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása • Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése • Saját viselkedésre vonatkozó reflektálás gyakorlása 	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - célokat tűz ki maga elé, és segítséggel azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők; - csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, - felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit.

Fogalmak: én, viszonyulás a másik emberhez, érzelem, érzület, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védettség, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás

Témakör: *Család – Helyem a családban*

Órakeret: 8 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>– Egészséges életmód</p> <ul style="list-style-type: none"> • A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra • Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete • A biztonság feltételeinek megérezése a mindennapokban • Kellemetlen, bántó, feszült 	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait; - megérti a családi szokások 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket

<p>helyzetek azonosítása (a jó és rossz stressz megkülönböztetése)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség. <p>A tanács, segítség ajánlásának és kérésének módjainak gyakorlása</p> <p>– Családi és tágabb kapcsolatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Családtagok, családi viszonyok jellemzése • A családtagok közös tevékenységeinek megismerése • Szokások a családban, és azok szerepének felismerése • Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése <p>– Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események</p> <ul style="list-style-type: none"> • A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése • Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére • A családon belüli lehetséges konfliktusok megérzése • Változások, események azonosítása a családban • A szeretet kifejezésének és elfogadásának módjainak gyakorlása 	<p>jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában;</p> <ul style="list-style-type: none"> - képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit; - felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat. 	<ul style="list-style-type: none"> - azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást - átéli a különböző családi események fontosságát - megérti, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; - felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz.
--	---	---

Fogalmak: biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznap, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet

Témakör: Helyem az osztály közösségében

Órakeret: 6 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>Kommunikáció</p> <ul style="list-style-type: none"> • A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete • Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése • A verbális és-nonverbális kommunikációs elemek azonosítása, az együttérzés kifejezése • Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő verbális és nonverbális elemek felismerése <p>– Kortárs kapcsolatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kapcsolatok kialakítása, ápolása 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; – mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit; – különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában; – megkülönbözteti a tiszteletteljes és sértő közlési módokat hagyományos

<p>kortársakkal</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése • A barátság kezdeményezése és ápolása – Konfliktusok • Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása • Vita, veszekedés, harag okainak feltárása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása • Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása 	<p>értelmezésére;</p> <ul style="list-style-type: none"> – megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait; – rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen; 	<p>környezetben véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki;</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket, és saját szerepét az együttműködésben;
---	---	---

Fogalmak: figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

Órakeret: 3 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>– A lakóhely jellemzői</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megfogalmazása • Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát – Közös ünnepek • Az egyes egyházak ünnepkörei • Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése • Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmek, gondolatok, szokások) • Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában – Az együttélés szabályai • A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben • A szabályszegés következményeinek felismerése • Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – különböző konkrét helyzetekben azonosítja, és társaival megvitatja a szabályok jelentőségét, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit; – segítséggel felismeri a közösségek működésének feltételeit, és erkölcsi érzékenységgel viszonyul ezekhez. 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az állami, nemzeti és vallási ünnepek jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; – felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre; – ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális értéket.

Fogalmak: lakóhely, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzelem, büszkeség

Témakör: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

Órakeret: 6 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>A természet védelme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Példák megfogalmazása ember és természet kapcsolódására • Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása • A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése • A természetvédelem fontosságának a felismerése • Környezetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése <ul style="list-style-type: none"> – Környezetvédelem • A fenntarthatóság helye a mindennapi cselekvésben • A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása • A takarékoság elvének elfogadása, megfogalmazása • A környezetkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése • A saját, a természetben tanúsított viselkedésének kontrolálása • Stratégiák kialakítása a környezetkárosító magatartás elkerülésére 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről; – fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok. 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a természet esztétikus rendjét, – megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének fejlesztésére.

Fogalmak: gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környezetkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.

Témakör: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

Órakeret: 4 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>Kérdések a világról</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját kérdések megfogalmazása az ismeretlenről • A környező világ megismerési módjainak összegyűjtése (megfigyelés, magyarázat, kérdések a tapasztaltabbakhoz, szöveges, filmes források) <ul style="list-style-type: none"> – Vallás, hit • Egyházi ünnepkörök és a hozzájuk 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történetet; – a zsidó és keresztény bibliai 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan

<p>kapcsolódó népszokások: Mikulás, karácsony, húsvét, pünkösd történetének megismerése (például Jézus születésének története a keresztény vallásokban; a hanuka ünnepe a zsidó vallásban)</p> <ul style="list-style-type: none"> • A környezetben található egyházak, felekezetek néhány vallási szokásának megismerése – Erkölc • Az együttélést befolyásoló főbb értékek azonosítása vallási vagy kulturálisan hagyományozott történetekben (bibliai történetek, mesék, mondák) • A szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem megjelenési módjainak felismerése a mindennapokban • Gondolatok megfogalmazása a jóról és a rosszról • Annak felismerése, hogy az emberek nem egyértelműen jók vagy rosszak, csak a cselekvéseik ítélték meg 	<p>történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra, saját életéből példákat hoz.</p>	<p>hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást.
---	--	--

Fogalmak: Etika 1-4. évfolyam 13 vallás, hit, egyházi ünnepkörök, népszokások, érték, szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem, jó és rossz.

2. osztály

Témakör: *Értudat – Önismeret*

Órakeret: 7 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>Önismeret</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját jellemzők • Külső és belső tulajdonságok azonosítása • Saját környezet bemutatása • Saját szokások azonosítása – Érzelmek megismerése • Saját alapérzelmek felismerése, szóbeli megfogalmazása • Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően • Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése • Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása – Fejlődés • A változások felismerése • A testi és szellemi fejlődés 	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - célokat tűz ki maga elé, és segítséggel azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők; - csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, - felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel,

lépéseinek azonosítása <ul style="list-style-type: none"> • A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása • Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése • Saját viselkedésre vonatkozó reflektálás gyakorlása 		vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit.
--	--	--

Fogalmak: én, viszonyulás a másik emberhez, érzélem, érzület, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védettség, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás

Témakör: Család – Helyem a családban

Órakeret: 8 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>– Egészséges életmód</p> <ul style="list-style-type: none"> • A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra • Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete • A biztonság feltételeinek megérzése a mindennapokban • Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása (a jó és rossz stressz megkülönböztetése) • Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség. <p>A tanács, segítség ajánlásának és kérésének módjainak gyakorlása</p> <p>– Családi és tágabb kapcsolatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Családtagok, családi viszonyok jellemzése • A családtagok közös tevékenységeinek megismerése • Szokások a családban, és azok szerepének felismerése • Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése <p>– Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események</p> <ul style="list-style-type: none"> • A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése • Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére • A családon belüli lehetséges 	<p>A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felismeri a különböző élethelyzeteket (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait; - megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában; - képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit; - felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat. 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> - felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket - azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást - átéli a különböző családi események fontosságát - megérti, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; - felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz.

konfliktusok megérzése • Változások, események azonosítása a családban • A szeretet kifejezésének és elfogadásának módjainak gyakorlása		
---	--	--

Fogalmak: biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznap, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet

Témakör: Helyem az osztály közösségében

Órakeret: 6 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
Kommunikáció • A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete • Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése • A verbális és-nonverbális kommunikációs elemek azonosítása, az együttérzés kifejezése • Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő verbális és nonverbális elemek felismerése – Kortárs kapcsolatok • Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal • A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése • A barátság kezdeményezése és ápolása – Konfliktusok • Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása • Vita, veszekedés, harag okainak feltárása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása • Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása	A tanuló: – ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; – mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit; – különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; – megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait; – rendelkezik megfelelő kommunikációs eszközzel ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen;	A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában; – megkülönbözteti a tiszteletteljes és sértő közlési módokat hagyományos környezetben véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki; – felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket, és saját szerepét az együttműködésben;

Fogalmak: figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

Órakeret: 3 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
– A lakóhely jellemzői • Saját kedvelt helyszínek a	A tanuló: – különböző konkrét	A tanuló a nevelésioktatási

<p>lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megfogalmazása</p> <ul style="list-style-type: none"> • Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát – Közös ünnepek • Az egyes egyházak ünnepkörei • Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése • Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmeik, gondolatok, szokások) • Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában – Az együttélés szabályai • A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben • A szabályszegés következményeinek felismerése • Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése 	<p>helyzetekben azonosítja, és társaival megvitatja a szabályok jelentőségét, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit;</p> <p>– segítséggel felismeri a közösségek működésének feltételeit, és erkölcsi érzékenységgel viszonyul ezekhez.</p>	<p>szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <p>– ismeri az állami, nemzeti és vallási ünnepek jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;</p> <p>– felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre;</p> <p>– ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális értéket.</p>
---	--	--

Fogalmak: lakóhely, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzelem, büszkeség

Témakör: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

Órakeret: 6 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>A természet védelme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Példák megfogalmazása ember és természet kapcsolódására • Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása • A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése • A természetvédelem fontosságának a felismerése • Környezetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése – Környezetvédelem • A fenntarthatóság helye a mindennapi cselekvésben • A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása • A takarékoság elvének elfogadása, megfogalmazása 	<p>A tanuló:</p> <p>– felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről;</p> <p>– fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.</p>	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <p>– felismeri a természet esztétikus rendjét,</p> <p>– megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének fejlesztésére.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • A környezetkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése • A saját, a természetben tanúsított viselkedésének kontrolálása • Stratégiák kialakítása a környezetkárosító magatartás elkerülésére 		
---	--	--

Fogalmak: gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környezetkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.

Témakör: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

Órakeret: 4 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>Kérdések a világról</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját kérdések megfogalmazása az ismeretlenről • A környező világ megismerési módjainak összegyűjtése (megfigyelés, magyarázat, kérdések a tapasztaltabbakhoz, szöveges, filmes források) – Vallás, hit • Egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó népszokások: Mikulás, karácsony, húsvét, pünkösd történetének megismerése (például Jézus születésének története a keresztény vallásokban; a hanuka ünnepe a zsidó vallásban) • A környezetben található egyházak, felekezetek néhány vallási szokásának megismerése – Erkölc • Az együttélést befolyásoló főbb értékek azonosítása vallási vagy kulturálisan hagyományozott történetekben (bibliai történetek, mesék, mondák) • A szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem megjelenési módjainak felismerése a mindennapokban • Gondolatok megfogalmazása a jóról és a rosszról • Annak felismerése, hogy az emberek nem egyértelműen jók vagy rosszak, csak a cselekvéseik ítélték meg 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történetet; – a zsidó és keresztény bibliai történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra, saját életéből példákat hoz. 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; – megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást.

Fogalmak: Etika 1-4. évfolyam 13 vallás, hit, egyházi ünnepkörök, népszokások, érték, szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem, jó és rossz.

3 - 4. ÉVFOLYAM

A tanulási szakasz legfőbb célkitűzése a korábbi években megalapozott ismeretek elmélyítése, a készségek továbbfejlesztése; a felvetett témákban való alaposabb elmélyülés. Megkezdődhet a személyes erősségek és hiányosságok feltérképezése és alakítása; a szocioemocionális készségek tudatos fejlesztése és a tanulót közvetlenül körülvevő társadalmi közegek után a tágabb környezet etikai szempontú vizsgálata és megértése. Folytatódik a zsidókeresztén-keresztyén erkölcsi értékrend alapozása, a tanulók által képviselt értékek személyre szabott mintázatának kialakulása. A tanulók már képesek megérteni viszonylag ellentmondásos érzelmeket és tulajdonságokat is; empátikus képességük fejlődésével pedig egyre inkább képesek mások élethelyzetének megértésére. Felerősödik a kortársak hatása, de még a pedagógus által közvetített értékeket tekintik mérvadónak. A pedagógus feladata ebben az időszakban a csoportok értékrendbeli azonosítása a szélsőségek elkerülése, valamint a tanulókkal együtt a megismert közegek kereteinek kibővítése, az eddig alapszinten ismert és alkalmazott viselkedési minták szélesebb körben való alkalmazhatósága. Valamint az érzékenyítés, a tanulók személyes véleményére és tapasztalataira vonatkozó elfogadás és nyitottság, a társadalmi felelősségvállalás modellálása. Fokozatosan bővül a szóbeli, majd írásbeli feladatok köre, ugyanakkor fontos, hogy legyenek cselekedeteken alapuló, dramatikus és kreativitást igénylő, alkotó feladatok is a tanórákon. Előtérbe kerül a hithez kapcsolódó alapvető erkölcsi értékrend megismerése, megértése és belsővé tétele is. A pedagógiai munka fontos eleme a tanulók önálló kötelezettségtudatának, akaratajének, és öntevékenységének fejlesztése; a szorgalom, kitartás és felelősségvállalás autonóm erkölcsi értékrendbe való beépülésének előmozdítása. A korábbi években megalapozott normatív erkölcsi gondolkodás, önismeret, érzelmi intellektus, spirituális világkép és társas felelősségvállalás tovább fejlődik, elmélyül, az értékrend stabilizálódik, ennek következtében a tanulók egyre határozottabban nyilvánítják ki saját véleményüket, egyre megalapozottabban hoznak döntéseket.

A 3–4. évfolyamon az etika tantárgy alapóraszám: 68 óra.

Mivel a kapcsolódó kerettantervben a tematikai egységek órakerete 3-4. osztályra együttesen van megadva, ezért annak osztályonként bontását a helyi tantervben a következőkben jelöltük meg:

A témakörök és tevékenységek áttekintő táblázata „A 2020-as NAT-hoz illeszkedő kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára” alapján

Témakör neve	kerettanterv javasolt óraszám	helyi óraszám	
		1. évfolyam	2. évfolyam
	1-2. évfolyam együtt		
Éntudat – Önismeret	10 óra	7 óra	3 óra
Család – Helyem a családban	12 óra	8 óra	4 óra
Helyem az osztály közösségében	12 óra	6 óra	6 óra
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	10 óra	3 óra	7 óra
A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	12 óra	6 óra	6 óra

Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	12 óra	4 óra	8 óra
szabadon felhasználható órakeret		2 óra	2 óra
Összes óraszám:	68 óra	36 óra	36 óra

3. osztály

Témakör: Éntudat – Önismeret

Órakeret: 7 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>Önismeret</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját főbb testi tulajdonságok és néhány főbb személyiségjegyet azonosítása, a környezettől érkező jelzések értelmezése • Annak felismerése, hogy minden embernek vannak erősségei és fejleszthető területei • Saját fejlődési folyamatok észlelése, jellemzése • Önfegyelem gyakorlása – Érzelmek kezelése • Az alapérzelmeken túlmutató kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése, az ezekre adott társadalmilag elfogadható reakciók gyakorlása • Az önuralom fejlesztése, és cselekvési készségének megismerése • Az érzelmek konstruktív kifejezési módjai és egyénspecifikus érzelmszabályozási stratégiák kialakítása. – Célok és tervek • Saját vágyak és célok megfogalmazása és ezek elkülönítése • Terv kialakítása egy saját cél elérése érdekében: cselekvéses feladatok, tervszerű lépések meghatározása, a haladás ellenőrzése és értékelése • Önmotiváló és önjutalmazási stratégiák megismerése, a kitűzött cél és a valóban elért eredmény összehasonlítása – Siker és kudarc értelmezése • A kitartás és a pozitív viszonyulás megtartása kudarc esetén is, annak felismerése, hogy a kudarcból levont következtetések is az egyén fejlődését szolgálják • Reális és irreális célok felismerése, a vágyak és célok 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, – felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit; – célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; – céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol. 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők, és teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességeinek fejlesztése céljából.

összefüggéseinek feltárása • Személyes példaképek kiválasztása		
--	--	--

Fogalmak: tulajdonság, érzelem, önuralom, vágy, terv, siker, eredmény, meggyőződés, példakép

Témakör: Helyem az osztály közösségében

Órakeret: 6 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>– Kommunikáció</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kommunikációban részt vevő partnerek nézőpontjának megismerése, a megértésre törekvés eszközeinek használata • Az indulatszabályozás, a türelem, a másik fél érzelmeinek és véleményének tiszteletben tartása • A többszereplős kommunikációban fellépő félreértés felismerése, tisztázó kérdések megfogalmazása • Ismerkedés az erőszakmentes kommunikációval: az értő figyelem és az én-közlés • Verbális és non-verbális jelzések közötti ellentmondás felismerése • Az érvelés szabályainak megismerése <p>– Kortárs kapcsolatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kölcsönös és megtartó kortárs kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása • A barátság kialakulásához szükséges személyes preferenciák azonosítása, a visszautasítás feldolgozása • Az előítélet felismerése és a bizalom feltételei • A társak megismerésének módjai • Saját kapcsolatok véleményezése, a kapcsolatok jobbításának lehetőségei 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; – mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit; – különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; – megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait; – rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen; – társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés és felelősség szempontjából vizsgálja és értelmezi; 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; – érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában – megkülönbözteti a sértő és tiszteletteljes közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt; saját érdekeit és véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki; – felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben

Fogalmak: megértés, ismerős, barát, kortárs, vélemény, türelem,

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

Órakeret: 3 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>Teremtett értékek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A lakóhely legfőbb természeti, épített, művészeti értékei • A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja – Közösség • A társas szabályok értelme, célja, értelmezése • Közösségi szabályalkotási és -értékelési technikák alkalmazása • A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása • Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése • Az ünneplés közösségformáló ereje • A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái • A nehéz helyzetben lévők közös segítése – Jog és biztonság • A tárgyi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmi • A személyiségi jogok érvényesülése és sérelme a virtuális és valós térben • A virtuális térben való viselkedés biztonsági szabályai 	<p>– érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat;</p> <p>– különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit;</p> <p>– ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket;</p> <p>– mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát, a valós helyzetekben véleményt alakít ki ezekről.</p>	<p>megfelelően: – ismeri az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, és néhány hozzájuk kapcsolódó jelképet, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; – felismeri a közösségek működésének feltételeit.</p>
--	--	--

Fogalmak: hagyomány, tulajdon, ünnep, egyházi ünnep, természeti érték, történelmi érték, szabályalkotás, együttműködés, befogadás, felelősségvállalás

Témakör: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

Órakeret: 6 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>– Környezetszennyezés</p> <ul style="list-style-type: none"> • A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére • A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése – Környezetvédelem • A környezetvédelem főbb szempontjai • A fenntartható életvitel néhány alapelve és azok figyelembevétele a saját döntések és választások során • Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások • A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék-újrahasznosítás • Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; minderről képes információt gyűjteni fizikai és digitális környezetben is; – fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok, és felhívja társai figyelmét is ezekre. 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére.

szépítése, élhetőbbé tétele érdekében		
<ul style="list-style-type: none"> • Személyes és közös lista készítése a megőrzendő kulturális és természeti értékekről 		

Fogalmak: környezetszennyezés, környezettudatosság, újrahasznosítás, fejlődés, mértékletesség, környezetvédelem, teremtett rend, természeti érték

Témakör: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

Órakeret: 4 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>Kérdések a világról</p> <ul style="list-style-type: none"> • A környező világ megismerésének lehetőségei • A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése • A lelkiismeret működésének jelei, erkölcsi értékek a mindennapokban: a tisztelet, a becsületesség, a mértéktartás, a felelősség, az akaraterő, az önbecsülés erényei - Vallás • A zsidó-keresztény kultúrkör teremtéstörténete, és világképe • Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti és pünkösti ünnepkör (például halál, az élet és az újjászületés értelmezése a keresztény vallásokban, ünnepek a zsidó vallásban) • Személyes meggyőződés és hit jelentése • Az azonos hittel rendelkezők közössége – Értékek a vallási történetekben • A hit, a vallás által közvetített alapvető emberi értékek értelmezése (önzetlenség, igazságosság, megbocsátás, jótekingodás), az életünket vezérlő arany szabályok, példázatok megismerése (a tékozló fiú története, a magvető példázata, a talentumokról szóló példabeszéd) • A vallási történetekben gyökerező erkölcsi értékek és tanítás megfogalmazása 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – értelmetti a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákön keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban; – megismer az egyes egyházak ünnepköreihez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történeteket; – megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd, hanuka, pészah) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat – a zsidó és keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példákat hoz. 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – azonosítja az olvasott vagy a hallott zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; – megérti, értelmei az európai, a nemzeti kultúra eredetét, forrását.

Fogalmak: érték, önzetlenség, mértékletesség, igazságosság, megbocsátás, lelkiismeret, világkép, Isten, élet, halál

4. osztály

Témakör: Éntudat – Önismeret

Órakeret: 7 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>Önismeret</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saját főbb testi tulajdonságok és néhány főbb személyiségjegyet azonosítása, a környezettől érkező jelzések értelmezése • Annak felismerése, hogy minden embernek vannak erősségei és fejleszthető területei • Saját fejlődési folyamatok észlelése, jellemzése • Önfegyelem gyakorlása <ul style="list-style-type: none"> – Érzelmek kezelése • Az alapérzelmeken túlmutató kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése, az ezekre adott társadalmilag elfogadható reakciók gyakorlása • Az önuralom fejlesztése, és cselekvési készségeinek megismerése • Az érzelmek konstruktív kifejezési módjai és egyénspecifikus érzelemszabályozási stratégiák kialakítása. <ul style="list-style-type: none"> – Célok és tervek • Saját vágyak és célok megfogalmazása és ezek elkülönítése • Terv kialakítása egy saját cél elérése érdekében: cselekvéses feladatok, tervszerű lépések meghatározása, a haladás ellenőrzése és értékelése • Önmotiváló és önjutalmazási stratégiák megismerése, a kitűzött cél és a valóban elért eredmény összehasonlítása – Siker és kudarc értelmezése • A kitartás és a pozitív viszonyulás megtartása kudarc esetén is, annak felismerése, hogy a kudarcból levont következtetések is az egyén fejlődését szolgálják • Reális és irreális célok felismerése, a vágyak és célok összefüggéseinek feltárása • Személyes példaképek kiválasztása 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, – felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit; – célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; – céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol. 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők, és teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességeinek fejlesztése céljából.

Fogalmak: tulajdonság, érzelem, önuralom, vágy, terv, siker, eredmény, meggyőződés, példakép

Témakör: Helyem az osztály közösségében

Órakeret: 6 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>– Kommunikáció</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kommunikációban részt vevő partnerek nézőpontjának megismerése, a megértésre törekvés eszközeinek használata • Az indulatszabályozás, a türelem, a másik fél érzelmeinek és véleményének tiszteletben tartása • A többszereplős kommunikációban fellépő félreértés felismerése, tisztázó kérdések megfogalmazása • Ismerkedés az erőszakmentes kommunikációval: az értő figyelem és az én-közlés • Verbális és non-verbális jelzések közötti ellentmondás felismerése • Az érvelés szabályainak megismerése <p>– Kortárs kapcsolatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kölcsönös és megtartó kortárs kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása • A barátság kialakulásához szükséges személyes preferenciák azonosítása, a visszautasítás feldolgozása • Az előítélet felismerése és a bizalom feltételei • A társak megismerésének módjai • Saját kapcsolatok véleményezése, a kapcsolatok jobbításának lehetőségei 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; – mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit; – különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; – megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait; – rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen; – társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés és felelősség szempontjából vizsgálja és értelmezi; 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában – megkülönbözteti a sértő és tiszteletteljes közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt; saját érdekeit és véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki; – felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben

Fogalmak: megértés, ismerős, barát, kortárs, vélemény, türelem,

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

Órakeret: 3 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>Teremtett értékek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A lakóhely legfőbb természeti, épített, művészeti értékei • A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban • Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja <p>– Közösség</p>	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, – érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat; 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – ismeri az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, és</p>

<ul style="list-style-type: none"> • A társas szabályok értelme, célja, értelmezése • Közösségi szabályalkotási és -értékelési technikák alkalmazása • A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása • Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése • Az ünneplés közösségformáló ereje • A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái • A nehéz helyzetben lévők közös segítése – Jog és biztonság • A tárgyi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmai • A személyiségi jogok érvényesülése és sérelme a virtuális és valós térben • A virtuális térben való viselkedés biztonsági szabályai 	<p>– különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit;</p> <p>– ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket;</p> <p>– mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát, a valós helyzetekben véleményt alakít ki ezekről.</p>	<p>néhány hozzájuk kapcsolódó jelképet, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; – felismeri a közösségek működésének feltételeit.</p>
---	--	--

Fogalmak: hagyomány, tulajdon, ünnep, egyházi ünnep, természeti érték, történelmi érték, szabályalkotás, együttműködés, befogadás, felelősségvállalás

Témakör: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

Órakeret: 6 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>– Környezetszennyezés</p> <ul style="list-style-type: none"> • A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére • A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése <p>– Környezetvédelem</p> <ul style="list-style-type: none"> • A környezetvédelem főbb szempontjai • A fenntartható életvitel néhány alapelve és azok figyelembevétele a saját döntések és választások során • Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások • A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék-újrahasznosítás • Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, szépítése, élhetőbbé tétele érdekében • Személyes és közös lista készítése a megőrzendő kulturális és természeti értékekről 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; minderről képes információt gyűjteni fizikai és digitális környezetben is; – fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok, és felhívja társai figyelmét is ezekre. 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére.

Fogalmak: környezetszennyezés, környezettudatosság, újrahasznosítás, fejlődés, mértékletesség, környezetvédelem, teremtett rend, természeti érték

Témakör: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

Órakeret: 4 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Elvárások a tanulóval szemben	Tanulási eredmények
<p>Kérdések a világról</p> <ul style="list-style-type: none"> • A környező világ megismerésének lehetőségei • A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése • A lelkiismeret működésének jelei, erkölcsi értékek a mindennapokban: a tisztelet, a becsületesség, a mértéktartás, a felelősség, az akaraterő, az önbecsülés erényei - Vallás • A zsidó-keresztény kultúrkör teremtéstörténete, és világképe • Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti és pünkösdünnepkör (például halál, az élet és az újjászületés értelmezése a keresztény vallásokban, ünnepek a zsidó vallásban) • Személyes meggyőződés és hit jelentése • Az azonos hittel rendelkezők közössége – Értékek a vallási történetekben • A hit, a vallás által közvetített alapvető emberi értékek értelmezése (önzetlenség, igazságosság, megbocsátás, jótékonykodás), az életünket vezérlő arany szabályok, példázatok megismerése (a tékozló fiú története, a magvető példázata, a talentumokról szóló példabeszéd) • A vallási történetekben gyökerező erkölcsi értékek és tanítás megfogalmazása 	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> – értelmetti a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákon keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban; – megismer az egyes egyházak ünnepköreihez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történeteket; – megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd, hanuka, pészah) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat – a zsidó és keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példákat hoz. 	<p>A tanuló a nevelésioktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:</p> <ul style="list-style-type: none"> – azonosítja az olvasott vagy a hallott zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; – megérti, értelmezi az európai, a nemzeti kultúra eredetét, forrását.

Fogalmak: érték, önzetlenség, mértékletesség, igazságosság, megbocsátás, lelkiismeret, világkép, Isten, élet, halál

